

Dr. Petrétai József **igazságügyi és rendészeti miniszter** **évértékelő beszéde**

Tisztelt Tábornok Urak! Tisztelt Meghívottak! Hölgyeim és Uraim!

Az Országos Parancsnok Úr által felterjesztett önértékelés, amelyet már Önök is kézhez vehettek, valamint az elhangzott hozzászólások részletesen ismertetik a tényeket és az eredményeket, valamint feltárják az esetleges kudarokat, hiányosságokat is. A beszámolóban foglaltakat megismertem, a leírtakkal egyetértek. A minisztérium vezetése és a büntetés-végrehajtás felügyeletében közreműködő munkatársaim szintén áttanulmányozták a jelentést, azt tényyszerűnek, reálisnak tartják.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az elmúlt évben nem következett be olyan jogszabályi, gazdasági, társadalmi változás, amely – a büntetés-végrehajtást érintően – közvetlen kormányzati, rendkívüli felügyeleti intézkedést igényelt volna.

2006 során a korábbi évekhez képest kevesebb alkalommal kellett – többnyire egyedi, kivételesen általános ügyben – miniszteri, illetőleg államtitkári intézkedést tenni, a problémák okait feltárták, értékelték. Megállapíthatjuk, hogy a minisztérium évközben történt átszervezésének következtében az átalakult felügyeleti rendszer más jellegű munkát igényelt – elsősorban az országos parancsnokságon –, de az egész szervezet vonatkozásában is.

A büntetés-végrehajtási szervezet vezetésében is jelentős változásokat hozott az elmúlt esztendő. Tudjuk, hogy 2006. február 15-étől Csere László bv. vezérőrmagy úr tölti be az országos parancsnoki beosztást. Az országos parancsnokság átszervezése, és létszámcsökkentése a kívánt irányba indította el a feladatellátás színvonalát, azonban ezen a téren további erőfeszítéseket kell tenni. A személyi kiválasztás során hozott döntésekre ezen túl is kiemelt figyelmet kell fordítani. A tapasztalatok azt mutatják, hogy megfelelő (intézeti) gyakorlat nélkül igazi büntetés-végrehajtási szakmai jártasság nem szerezhető.

A jelenlegi helyzetben – a közigazgatás más területeihez hasonlóan – a büntetés-végrehajtás apparátusának is tudomásul kell venni a társadalmi, politikai, gazdasági környezet elmúlt időszakban történt változásait, azt, hogy a működési környezetet nem lehet az igényeink szerint formálni. A hatékony szakmai munka, az eredményes ténykedés legfontosabb feltétele a körülményekhez történő – minél rugalmasabb – alkalmazkodás. Emiatt elodázhatatlan feladata a szervezetnek, hogy az intézményrendszer – az elmúlt években megkezdett racionalizálást folytatva – hatékonyan működő, költségtakarékos, a szakmai feladatok szakszerű ellátására kész és képes szervezetté alakítsa át. Ennek kezdeti lépései már megtörténtek, azonban még számos feladat áll előttünk annak érdekében, hogy a kívánt célt megvalósítsuk.

Elismerő szavakkal szólok a büntetés-végrehajtási szervezet szakmai tevékenységéről, mivel az évértékelő jelentésből kiolvasható sikerek a személyi állomány áldozatos munkájának köszönhetőek. Úgy ítélem meg, hogy az előző évekhez hasonlóan a büntetés-végrehajtás dolgozói az elvárt magas

szintű szakmai színvonalon teljesítették feladataikat. Szinte közhelyszámba megy, de valós, hogy a kedvezőtlen pénzügyi-gazdasági folyamatok közepette stabil, sőt, bizonyos területeken évről-évre javuló teljesítmény mutatnak fel. Tudom, mekkora erőfeszítést, áldozatvállalást igényel Önöktől, parancsnoktól a szervezeti egységek vezetése, a beosztottaktól pedig a szolgálati feladatok maradéktalan, színvonalas ellátása. Ennek kulcsa lehet az intézetek és a gazdasági társaságok közötti hatékony együttműködés, a szakterületek napi konzultációja, az információáramlás eredményességének növelése.

Jónak minősíthető az Önök szempontjából az egyik legfontosabb eredményességi mutató, a büntetés-végrehajtás rendjét és biztonságát sértő események számának alakulása. Ezen a területen az elmúlt években vitathatatlanul komoly eredményeket értek el. A fogolyszökések, öngyilkosságok száma 2006-ban nem haladta meg az elmúlt évek átlagát, sajnálatos módon azonban a Budapesti Katonai Ügyészség területéről történt fogolyszökés – joggal – jelentős médiaérdeklődést kapott. A fogvatartottak között egymás sérelmére elkövetett cselekmények száma sem mutatott romló tendenciát. A jövőben is – éppen úgy, mint a megelőző évben – kiemelt figyelmet kell fordítani a biztonsági tényezőt jelentő mobiltelefonok intézetbe történő bekerülésének megakadályozására, amely sajnos egyre növekvő tendenciát mutat.

Évek óta gondot okoz, hogy az építmények állaga, az infrastruktúra állapota egyre nagyobb mértékben romlik, ugyanakkor a felújításra, a korszerűsítésre fordítható előirányzat csökken. A szervezet – a korábbi évekhez hasonlóan – ismét úgy kapott új feladatot [az előzetes letartóztatás büntetés-végrehajtási intézetben történő végrehajtására gondolok], hogy annak többletköltségére nem állt rendelkezésre központi támogatás.

Tudom, hogy egy szervezet színvonalas működtetésének alapvető feltétele a szükséges források megléte. Az elmúlt évben is felhívtam a figyelmet arra, hogy a forráshiány pótlásának más módjai is ismertek (pl. szabad kapacitás értékesítése, az egyes büntetés-végrehajtási tevékenységek racionalizálása, a hatékonyság fokozása, a forrástakarékosság, marketing tevékenység szélesítése stb.).

Kiemelném, és követendőnek tartom azt a kedvező tendenciát, mely szerint egyre szélesebb körben, egyre növekvő mértékű pályázati támogatást nyernek el egyes intézetek. Ők felismerték és hatékonyan alkalmazzák ezt a forrásszerzési módot. Öröndetes, hogy az ország jövőbeli fejlődését több évre meghatározó új Nemzeti Fejlesztési Terv által felállított keretek megismerésére, esetleges felhasználására is történtek már lépések.

Az intézményrendszer küszöbön álló korszerűsítésén túlmenően, a személyi állomány feladatlátáshoz való hozzáállásában további pozitív változásokat kell elérni. A teljes szakembergárda – különösen a vezetők – gondolkodásmódját még erőteljesebben kell jellemeznie a felelősségtudatnak. Előrelátóan, jó gazda módjára kell bánni valamennyi szinten a rendelkezésre álló erőforrásokkal, azokat előre tervezve, megfelelően beosztva kell a kitűzött célokat megvalósítani. A már elmondottak szerint törekedni kell a még kiaknázatlan kapacitások feltárására, a kor szellemének megfelelően akár külső partnerek, pénzeszközök bevonásával is, és ki kell használni az európai uniós és a hazai pályázati lehetőségeket is.

Az országos parancsnokság szerepére áttérve különösen fontosnak tartom hangsúlyozni azt, hogy a minisztérium felügyeleti jogkörének változása újabb feladatokat ró a szervezetre. Mint vezető, szakmai irányító szervre nagy felelősség hárul a büntetés-végrehajtási szervezet jogszerű és hatékony mű-

ködtetésében. A 2005-ben átalakított, kisebb létszámú és az eddigi tapasztalatok alapján a közeljövőben ismét racionalizálандó szerv munkájának tovább kell finomodnia.

Az országos parancsnokság jövőbeli szerepe elsősorban szakmai stratégiák kidolgozása, a működés irányainak és feltételeinek meghatározása és biztosítása, átfogó jellegű, a különböző szakterületek összehangolt tevékenységén alapuló vezetés kell, hogy legyen, azzal a megjegyzéssel, hogy természetesen a jogszabályok által kötelezően előírt egyedi ügyeket is végezni kell. Az egyes intézetek, intézmények vezetőinek hatáskörében intézendő feladatokat a lehető legkevesebb felsőbb szintű beavatkozással kell végrehajtani, lebonyolítani. Külön ki kell emelni a fontossága miatt a PPP projektek sikere érdekében – különösen a most folyamatban levő beruházási szakaszban –, hogy a komplex projektirányítási feladatok elvégzésére az országos parancsnok közvetlen vezetésével működő törzs alakuljon műszaki, közgazdasági, jogi végzettséggel és tapasztalattal rendelkező kollégák részvételével, akik függetlenül, csak ezzel a feladattal vannak megbízva.

Felértékelődik ugyanakkor az országos parancsnokság által végrehajtott ellenőrzések, vizsgálatok jelentősége, mivel – egyes kiemelt, eseti ügyektől eltekintve – a felügyeleti rendszer átalakítása miatt megszűnt a bv. szervek feletti korábban folyamatos, helyszíni ellenőrzéseken, instruktori látogatásokon alapuló minisztériumi kontroll.

Kiseb szemlélet-igazításra van szükség a gazdasági társaságok problémáinak rendezésében is. Nem lehet őket az intézetektől elkülönítetten kezelni, mintegy kívülállóként nézve a felmerülő – elsősorban pénzügyi – problémákat. A büntetés-végrehajtási szervezetet egészen kell tekinteni, és az országos parancsnoksági szakmai irányításnak ezen a területen is érvényesülnie kell. Tudjuk, hogy a 2006-os évben két kft válságos, felszámolás közeli helyzetbe került, amit csak rendkívüli központi költségvetési pénzeszközökkel sikerült megoldani. De az ipari kft-k többségénél is elég nehéz volt a piacon maradáást a megfelelő szinten tartani, ami pedig elengedhetetlenül fontos az elítélt munkáltatás folyamatosságának és biztonságának vonatkozásában is.

A társaságoknak is meg kell érteniük, hogy a minőségi termelésen túl elengedhetetlen az értékesítés területén a gazdasági kapcsolatok erősítése. A piaci sikerek titka a hatékony kereskedelmi tevékenység, a kapcsolati rendszer kiépítése és annak felhasználása. Folyamatosan emelni kell a foglalkoztatott fogvatartottak részarányát, ehhez kell megfelelően termelni, eredményesen gazdálkodni, kereskedni. Azoknak a fogvatartottaknak a részére, akik nem tudnak részt venni a munkáltatásban, más programokat kell szervezni, például oktatási, vagy képzési területen, amihez szoros együttműködést kell kialakítani az önkormányzatokkal és a munkaügyi központokkal.

Finomítani, javítani kell az országos parancsnokság koordinációs tevékenységén. Az egész szervezetet, vagy több intézetet érintő döntések, folyamatok irányítását hatékonyabban kell megvalósítani. Egy irányító szerv felelős vezetőinek – amennyiben az intézetek parancsnokai, a gazdasági társaságok ügyvezető igazgatói gondjukkal, problémájukkal fordulnak hozzájuk – kötelességük a szükséges szakmai felvilágosítás, segítség megadása.

A mindannyiunk által ismert, hogy a szolgálati jogviszonyra, illetve nyugdíjjogosultságra vonatkozó – tervezett, vagy már hatályba lépett – jogszabályváltozások miatt a személyi állomány jelentős része vonult szolgálati nyugállományba. Éppen a legnagyobb tapasztalattal rendelkező, legfelkészültebb szakembergárda esetében jelentkezett a legsúlyosabban ez a jelenség. A megüresedett vezetői beosztások megfelelő minőségű személyekkel való betöltése többé-kevésbé megoldható volt, a

szakmai munkájuk értékelésére nyilvánvalóan csak a későbbiekben kerülhet sor, amihez már lesznek konkrét tapasztalatok és információk vezető-irányító tevékenységükről. Kiemelt súlyt kell fektetni a vezetők utánpótlására, hogy a jövőben minden körülmények között biztosítató legyen a megüresedő beosztások megfelelő képzettségű, és képességű személyekkel történő betöltése. Ez tudatos, tervezett felkészítő- és előkészítő munkát, felelős személyzeti politikát követel meg.

Az újonnan beosztásukba helyezett intézeti vezetőket bátorítom, hogy elődeik szakmai tapasztalatait, tudását felhasználva mihamarabb legyenek képesek hasonlóan magas színvonalon ellátni feladataikat.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Önök is érzékelték, hogy az eddig elhangzottak kiegészítették és más oldalról is megvilágították a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága által összeállított önértékelő jelentést. Az elmúlt években már megvalósult, illetve az előttünk álló időszakban végrehajtásra váró korszerűsítési, racionalizálási folyamatok közepette mindenféleképpen indokoltnak tartottam úgy az eredményeket, mint a meglévő, és korrigálásra szoruló hiányosságokat kiemelni.

Továbbra sem felejthetjük el azonban azt, hogy bármilyen gazdasági, jogszabályi, személyzeti nehézségekkel és változásokkal kell is szembenézni, elsődleges feladat mindig és minden körülmények között a büntetések és az intézkedések jogszerű és törvényes végrehajtása. A jövőben sem létezhet olyan indok, hivatkozási alap, amely miatt a jogszabályi, szakmai kötelezettségek és követelmények csorbát szenvedhetnek.

Őszinte köszönet illeti a büntetés-végrehajtás teljes személyi állományát is. Az ő munkájuk nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy az elmúlt év szűkös működési feltételei, valamint a bekövetkezett személyzeti, szervezeti változások mellett is sikerült megtartani azokat a szakmai eredményeket, amelyek hozzájárulnak a magyar büntetés-végrehajtás hazai és nemzetközi elismeréséhez.

A más felügyeleti, hatósági jogkört ellátó szervek megállapításai is azt támasztják alá, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet 2006-ban törvényesen működött, az intézetekben, intézményekben biztonságos és rendezett körülmények között, alapvetően tisztességes és fegyelmezett munkavégzés folyt.

Tisztában vagyok azzal, hogy az erkölcsi elismerés nem váltható anyagi javakra, és az elmúlt évben az állomány helyzete, munka- és életkörülményei érezhetően nem javultak. A korábbi évekkel ellentétben, sajnos nem ígérhetek Önöknek az előttünk álló időszakra javulást a javadalmazásban, vagy munkafeltételekben. Egyetértek a személyi állomány jogos és indokolt követeléseivel, mint például az örzési pótlék kiterjesztése, azonban konkrét ígéreteket jelenleg nem tudok tenni. Örömmel látom viszont, hogy a munkavállalók egyre inkább szervezett formában törekednek a kéréseik teljesítését elérni. Immár kettő szakszervezet, a Független Büntetés-végrehajtási Szakszervezetek Országos Szövetsége és a Büntetés-végrehajtási Dolgozók Országos Szövetsége képviselői állnak ki bátran és következetesen az Önök jogos érdekei mellett.

Magam, a minisztérium és a büntetés-végrehajtás vezetése nevében köszönetemet fejezem ki azoknak a társadalmi, gazdasági, rendvédelmi, igazságügyi, érdekképviseleti és más szakmai szervezeteknek, intézményeknek, egyházaknak, és magánszemélyeknek, akik valamilyen formában hozzájárultak céljaink megvalósulásához.

Kérem a jelenlévő szervezetek, intézmények és egyházak képviselőit, hogy köszönetemet a munkatársaik felé tolmácsolják.

A következőkben néhány kiemelten kezelt feladatról szólok, melyekkel kapcsolatban különösen szoros együttműködés valósult meg a tárca és a Büntetés-végrehajtási Szervezet között.

Évek óta folyamatosan irányítjuk, és figyelemmel kísérik az újszerűsége miatt is országos jelentőségű, a magán és az állami szféra együttműködésében megvalósuló büntetés-végrehajtási intézetek létesítését. Beszámolhatok arról, hogy Tiszalökön már láthatóak az elkészült épületek szerkezetei. Szombathelyen elindítottuk a katonai objektum átalakítását.

Megkezdődött osztrák büntetés-végrehajtási szakemberek bevonásával a fogvatartottak foglalkoztatási feltételeinek korszerűsítésére irányuló javaslatok kidolgozása, és a foglalkoztatás sajátos többletköltségei újszerű felosztásának kompenzálását szabályozó rendelet módosítása.

A kormány középtávú gazdaságpolitikai programja és az ehhez illeszkedő új költségvetési politika változást hirdetett a közzsféra működésében is. Az új költségvetési politika a kisebb, de hatékonyabban működő, modern állam politikája, amely úgy csökkenti az állam kiadásait, hogy a régóta halasztott korszerűsítési programok megvalósításával egyben magasabb színvonalú szolgáltatásokat biztosít. Ez a törekvés nem csupán az államháztartás hiányának, de hosszabb távon az állami költségvetés terjedelmének csökkentését is célozza. Mindezek következtében a 2007. költségvetési évet meghatározó törvény mérsékelte az államháztartási kiadások növekedésének ütemét.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Összességében a Büntetés-végrehajtási Szervezet a 2006. évet sikeresen zárta. Úgy gondolom, hogy az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium és a büntetés-végrehajtási szervezet között meglévő konstruktív munkakapcsolat garancia arra, hogy a következő időszakban még jelentősebb eredményekről számolhassunk be. Az elmúlt év értékelését követően rátérnék a következő időszak fontosabb feladataira.

Az országos parancsnokság önértékelését tartalmazó jelentésben, írásos formában is megtalálhatják azokat az elvárásokat, amelyeket a 2007. évi tevékenységük során fokozottan figyelembe kell venniük. Az országos parancsnok úr ezeket ismertette, a kivetítőn is láthatóak voltak, ezért ezeket már nem kívánom újra ismertetni. Amit ő elmondott, azok a minisztérium által is jóváhagyott feladatok.

Arra térnék még rá, hogy az említett feladatok között nem szerepelnek, de prioritásként kell kezelni a következőket:

1. felkészülés a kodifikáció alatt álló új Büntető Törvénykönyv rendelkezéseinek végrehajtására;
2. kockázatelemzés módszerének alkalmazása az intézetek hatékony működtetésében úgy gazdasági, mint biztonsági szakterületen;
3. olyan előrelátó gazdálkodás folytatása, hogy valamennyi büntetés-végrehajtási szerv az évet tartozásállomány nélkül, a költségvetési előirányzatokkal megfelelően gazdálkodva zárja;
4. ebben az évben se feledkezzünk meg a személyi állomány helyzetének és a fogvatartási körülményeknek a javításáról sem.

Önöknek és Önökön keresztül a büntetés-végrehajtás teljes személyi állományának a további munkájához kívánok erőt, egészséget, szakmai sikereket, magánéletükben boldogulást.

Köszönöm, hogy meghallgattak.